

Datum: 2023-10-13
Dnr: 3.1-22/0174

Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden beslutar att [REDACTED] och [REDACTED] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 7 december 2022 överlämnade Stockholms universitet ett ärende om oredlighet i forskning till nämnden. Överlämnandet har skett i enlighet med 6 § i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning.

Forskningen avser ämnet naturvetenskap, specifikt data- och informationsvetenskap (bioinformatik), och beskriver en ny metod för visualisering och verifiering av proteiners strukturer, för vilka data först tagits fram med Kryoelektronmikroskopi.

Överlämnandet avser misstankar om plagiering. Misstankarna avser följande inskickade manuskript:

- [REDACTED]

Det anmälda manuskriptet är ett resultat av ett tvärvetenskapligt samarbete mellan en forskargrupp på Linköpings universitet och en forskargrupp på Stockholms universitet. Den misstänkta plagieringen upptäcktes av den tidskrift som mottagit manuskriptet, efter att tidskriften analyserat manuskriptet med textjämförelseverktyget Crossref. Crossref identifierade likheter mellan flera längre avsnitt i manuskriptet och redan publicerade texter. Detta ledde till att forskargruppen på Linköpings universitet anmälde medförfattaren [REDACTED] för misstänkt plagiering till Stockholms universitet, eftersom de ansåg att plagieringen fanns i de delar av manuskriptet han skrivit. Stockholms universitet överlämnade sedan ärendet till nämnden.

Enligt överlämnandet är ett antal längre fraser ordagrant återgivna utan citatmarkeringar. Även i de fall då de återgivna källorna finns i manuskriptets referenslista framgår det enligt överlämnandet inte av hänvisningarna att det är fråga om direkt återgivning av text.

De författare som strukits under har utfört forskningen vid svenska forskningshuvudmän.

██████████ yttrande

██████████ inkom med ett yttrande den 11 februari 2023 där han varken bestrider eller erkänner att han gjort sig skyldig till plagiering. Han anför att han, tillsammans med övriga författare, borde varit mer noggrann och försäkrat sig om att all information var korrekt citerad i manuskriptet.

██████████ uppger att han inte var den som bestämde manuskriptets slutgiltiga form, samt att inte alla författare getts möjlighet att ge återkoppling på den slutgiltiga versionen av texten innan den skickades till tidskriften.

██████████ skriver att han efter tidskriftens återkoppling rörande misstänkt plagiering bland annat omarbetat rutinerna i sin forskargrupp med avseende på korrekt citering och att han utbildat sig via organisationen European Molecular Biology Organization (EMBO).

██████████ yttrande

██████████ inkom med ett yttrande den 21 maj 2023 där han bestrider att han gjort sig skyldig till plagiering.

██████████ anför att det endast är de textdelar som skrivits av ██████████ som markerats som misstänkt plagierade av tidskriften. Han skriver också att forskarna på Linköpings universitet själva upprepat Crossref-analysen av manuskriptet med likadant resultat som för tidskriftens analys. ██████████ uttalar att han och forskarna på Linköpings universitet inte borde litat på deras samarbetspartner och att de i ett tidigare skede borde testat texten för plagiat. Han poängterar dock att utfallet ändå skulle blivit detsamma, att forskarna på Linköpings universitet även då skulle ha anmält ██████████

██████████ förklarar att de två forskargrupperna har helt olika kompetensområden där gruppen på Linköpings universitet jobbar med vetenskaplig visualisering medan ██████████ och ██████████ på Stockholms universitet jobbar med strukturbologi. Att olika personers bidrag till forskningen inte beskrivs i manuskriptet förklarar ██████████ med att det inte är standard i forskningsfältet att ange författarbidrag i de manuskript som skickas till tidskrifter. Ansvarsfördelningen har dock varit tydlig, och ██████████ menar att det skulle varit omöjligt för forskargruppen på Linköpings universitet att kontrollera att den text ██████████ bidragit med var korrekt.

██████████ redogör också för tidslinjen för författandet av manuskriptet, där han beskriver att alla medförfattare kontinuerligt kunnat lämna sina textbidrag i ett öppet dokument, men att ██████████ inte lämnat sitt textbidrag förrän han fått en manuskriptfil skickad till sig av ██████████. Efter att ██████████ skickat sitt textbidrag till ██████████ inkommerade ██████████

■■■■ ändringar i den gemensamma fil som de fem övriga medförfattarna sedan länge färdigställt. Sedan skickades manuskriptet till tidskriften av ■■■■

■■■■ yttrande

■■■■ inkom med ett yttrande den 22 maj 2023 där han bestrider att han gjort sig skyldig till plagiering.

Yttrandet är i stora delar likt det som ■■■■ skickat in. ■■■■ beskriver att han plagiattestat den textversion som inte innehöll ■■■■ ändringar och tillägg, och fått ett negativt resultat. Detta betyder enligt ■■■■ att det verktyg som tidskriften samt forskargruppen på Linköpings universitet använt för att detektera textlikheter visat att det endast är textdelar skrivna av ■■■■ som är misstänkta. ■■■■ anför, likt ■■■■ att misstankarna endast borde riktas mot ■■■■ och han poängterar att det var forskarna på Linköpings universitet som gjorde anmälan om misstänkt plagiering till Stockholms universitet.

■■■■ beskrivning av förberedelserna av manuskriptet innan ■■■■ skickade det till tidskriften är samstämmigt med ■■■■ yttrande. ■■■■ fick text och ändringsförslag av ■■■■ som ■■■■ förde in i det gemensamma dokumentet.

■■■■ yttrande

■■■■ inkom med ett yttrande den 22 maj 2023 där han bestrider att han gjort sig skyldig till plagiering.

■■■■ var anställd som doktorand i ■■■■ grupp 2016-2022 och beskriver sin roll i projektet som rådgivare kring tekniska och konceptuella problem. Han gjorde endast mindre ändringar av manuskriptet som var tillgängligt on-line. ■■■■ är kritisk till ■■■■ textbidrag som han menar innehöll irrelevanta självciteringar och svepande ändringar.

Efter att tidskriften upptäckt misstänkt plagiering har ■■■■ försäkrat sig om att manuskriptet innehållande hans egna ändringar testats för plagiering. Hans text innehåller ingen plagiering.

■■■■ anser att ■■■■ genomgående visat exempel på dålig forskningssed då han plagierat sitt bidrag till manuskriptet, själv försökt dölja plagieringens omfattning efter att tidskriften refuserat manuskriptet, samt försökt involvera ■■■■ och ■■■■ i sina försök att dölja plagieringen.

Vidare beskriver ■■■■ att han själv och övriga författare litat på ■■■■ och att han agerat enligt god forskningssed.

■■■■ yttrande

■■■■ inkom med ett yttrande den 22 maj 2023 där han bestrider att han gjort sig skyldig till plagiering.

■■■■ yttrande återger till stor del det som även ■■■■ och ■■■■ redogjort för gällande tidslinjen, kommunikation mellan författarna och

ansvarsfördelning. Bland annat redogör [REDACTED] i detalj för projektets tidslinje och anför att alla medförfattare, förutom [REDACTED] agerat i enlighet med god forskningssed och vidtagit de åtgärder som kan förväntas givet omständigheterna.

[REDACTED] poängterar att han initierat anmälan om misstänkt oredlighet efter att han identifierat att den plagierade texten endast kommer från [REDACTED] att den plagierade texten är avgränsad till den ansvarige författarens ämnesområde och expertis; att den plagierade texten endast återfinns i introduktionen och bakgrundsinformationen till tillämpningsområdet och att den inte berör arbetets vetenskapliga bidrag. Han påtalar även att den plagierade texten aldrig publicerats.

Likt [REDACTED] skriver [REDACTED] att den aktuella tidskriften inte inhämtar information kring författares bidrag. Det har dock funnits en mycket tydlig ansvarsuppdelning i projektet och vid författandet av artikeln, där [REDACTED] och [REDACTED] ansvarat för de biomolekylära delar som utgör tillämpning av tekniken.

Den sakkunniges bedömning

Nämnden har inhämtat ett sakkunnigutlåtande i ärendet. Den sakkunnige¹ har haft till uppgift att bedöma om det anmälda manuskriptet innehåller plagiering och i sådant fall om det är att betrakta som en allvarlig avvikelse från god forskningssed.

Den sakkunnige har gått igenom manuskriptet och de delar som Crossref markerat som möjlig plagiering och bedömt dessa. Hon anser att det finns många korta enskilda fraser och meningar som har markerats av Crossref, men som är generella och vedertagna begrepp och beskrivningar inom forskningsområdet och/eller har tydliga referenser. Dessa bedömer därför inte den sakkunnige utgöra plagiering.

Den sakkunnige bedömer dock att tre längre textstycken är plagierade då dessa saknar eller inte har tillräckligt tydlig referensangivelse:

1. Andra stycket under rubriken ”2 Related work” innehåller flera meningar i följd som är identiska eller mycket lika delar av den text som finns i referens 7 i manuskriptets referenslista. Författarna har lagt in en referens till 7 i sin text, men då flera meningar är identiskt eller nästan identiskt återgivna utan att citattecken använts bedömer sakkunnig att detta är plagiering.
2. Första och andra stycket under rubriken ”3.1 Map Validation” innehåller flera hela meningar eller delar av meningar som är identiska med referens 21 i manuskriptets referenslista. Den sakkunnige skriver att flera av dessa meningar är generella/vedertagna inom fältet och därför inte enskilt kan anses vara plagiering. Hon bedömer dock att detta är plagiering då flera meningar är inklippta från ett längre stycke i ursprungstexten utan att det framgår att författarna återgett text från källan.
3. Mittenstycket under rubriken ”3.2 Modelling” innehåller fyra meningar som är identiska med en sammanhållen textdel från artikeln J. Chem. Inf. Model

¹ Ida-Maria Sintorn, professor i datoriserad bildbehandling vid institutionen för informationsteknologi, Uppsala universitet.

(2021) 61: 3516-3528. Denna artikel finns inte med i referenslistan och det finns inga gemensamma författare med det anmälda manuskriptet. Den sakkunnige anser att detta är plagiering då referens inte ges till ursprungskällan.

Den sakkunnige bedömer sammanfattningsvis att denna plagiering inte är en allvarlig avvikelse från god forskningssed med följande motivering:

1. De tre plagierade delarna återfinns i manuskriptets bakgrundsdel eller i "Related works". Sakkunnig poängterar att "Related works" syftar till att beskriva angränsande arbeten och att det därför inte är konstigt att texten blir liknande, eller i kortare textdelar identisk, med den referens vars arbete beskrivs.
2. För två av styckena anges källan texten är kopierad från, även om den är ordagrann.
3. De plagerade områdena relaterar inte till de data, nya metoder och resultat som manuskriptet presenterar.

Den sakkunnige bedömer att plagieringen beror på slarvig och dålig hantering av texten som inte kan bero på okunskap. Hon anser också att författarna visat dåligt omdöme och felaktig gränsdragning kring plagiering och hantering av andras texter, men att detta inte ska anses vara någon allvarlig avvikelse från god forskningssed. Sakkunnig skriver även att tidskriftens refuseringsbrev till författarna "visar också på att det är väl känt hur referering och återgivning av andras texter ska göras och hur plagiat bedöms inom fältet, samt att det i det här fallet inte rör någon omfattande plagiering".

██████████ yttrande med anledning av sakkunnigutlåtandet

██████████ inkom med ett kompletterande yttrande den 15 augusti 2023 där han anför att alla medförfattare, förutom ██████████ följt god forskningssed som baserats på ömsesidig tillit. ██████████ poängterar även att manuskriptet är inskickat, men inte publicerats.

██████████ yttrande med anledning av sakkunnigutlåtandet

██████████ inkom med ett yttrande den 2 oktober 2023 där han gör vissa förtydliganden.

██████████ anser att ██████████ yttrande inte är sanningsenligt utan missvisande gällande bland annat hans uppgifter kring ansvarsfördelning, bidrag till projektet och träning via EMBO. ██████████ instämmer med sakkunnig när det gäller att ██████████ klippt och klistrat in texter. Han anser dock att det är fråga om omfattande texter och en allvarlig avvikelse från god forskningssed i den del ██████████ skrivit, det vill säga "Related work" och "Background". Han anser att ██████████ på ett systematiskt och omfattande sätt har plagierat den text han ansvarat för. Att det är ██████████ som bär ansvar för plagiering och inte de övriga författarna anser han följer av att det bara är i ██████████ textavsnitt det finns plagiering.

██████████ yttrande med anledning av sakkunnigutlåtandet

██████████ inkom med ett yttrande den 13 augusti 2023 där han förklarar att sakkunnigs bedömning av allvarlighetsgraden överensstämmer med hans egen uppfattning. Vidare redovisar ██████████ flera felaktigheter i ██████████ yttrande från den 11 feb 2023. Han lyfter specifikt fram att ██████████ skickat epost till ██████████ som svar på ██████████ slutredigeringar av manuskriptet den 17 juli 2022 innehållande meningen "Good luck with the submission!". Enligt ██████████ har ██████████ alltså varit medveten om att manuskriptet skulle skickas in och det är felaktigt av honom att påstå att han inte givits möjlighet att läsa den senaste versionen av manuskriptet. ██████████ förklarar att han ser oerhört allvarligt på den plagiering som utförts av ██████████

Övriga författare har valt att inte yttra sig rörande sakkunnigutlåtandet

██████████ har den 16 augusti 2023 meddelat att han inte har något mer att tillägga med anledning av sakkunnigutlåtandet. ██████████ har valt att inte svara nämnden.

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen).

Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 §:

en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning.

Nämndens prövning sker stegvis utifrån bestämmelsen ovan.

Nämndens motivering av beslutet**Den forskning som omfattas**

Lagen omfattar enligt 3 § forskning som utförs bland annat av universitet och högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434), andra statliga myndigheter, kommuner och regioner och vissa andra angivna verksamheter.

██████████ har angivit University of Utah, USA, som tillhörighet i manuskriptet. Nämnden bedömer att ██████████ utfört sin del av forskningen vid en utländsk forskningshuvudman. Han omfattas därför inte av 3 § och nämndens prövning.

Övriga författare har utfört forskningen vid svensk forskningshuvudman och de omfattas därmed av 3 § och nämndens prövning.

Planering, genomförande eller rapportering av forskning

De avvikelser som kan utgöra oredlighet i forskning ska enligt definitionen i 2 § lagen ha begåtts vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Det innebär att begreppet oredlighet avser avvikelser under hela forskningsprocessen.² Med rapportering avses både publicering och andra typer av offentliggöranden.³

Manuskriptet har skickats in till tidskriften för publicering. Det är således fråga om genomförande av forskning och ett led i rapportering av forskning. Den omständigheten att granskningsprocessen kan komma att innebära justeringar av manuskriptet ändrar inte den bedömningen. Manuskriptet omfattas därmed av 2 § och ska prövas av nämnden.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet^{4,5}

Plagiering innebär att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.⁶

Ärendet gäller misstänkt plagiering i ett inskickat manuskript i delarna ”Related work” och ”Background”. Författarna [REDACTED] och [REDACTED] anger att de inte författat dessa delar av texten, men anser att texten innehåller plagiering i vissa delar när de bedömer den nu i efterhand. [REDACTED] har inte tydligt redogjort för sin åsikt.

Den sakkunnige bedömer att det finns flera korta enskilda fraser och meningar som är identiska med redan publicerad text. Hon bedömer dock att det är fråga om generella och vedertagna begrepp och beskrivningar och/eller att meningarna och fraserna har tydliga referenser och att det därför inte är fråga om plagiering. Nämnden delar denna bedömning.

² Prop. 2018/19:58, s. 100.

³ Prop. 2018/19:58, s. 49.

⁴ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, 2023 kap. 3.1.

⁵ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

⁶ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

Den sakkunnig bedömer därutöver att tre längre stycken är plagierade då det i samtliga fall saknas citattecken, samt i ett fall saknas referens till källtexten. Även nämnden anser att ursprungskällan inte givits tillbörligt erkännande och att dessa tre stycken innehåller plagiering.

Nämnden har studerat de textdelar som markerats av Crossref och bedömer att ytterligare ett stycke text är plagierat då det handlar om ett längre ordagrant återgivet stycke text där ursprungskällan inte givits tillbörligt erkännande. Referens till källan har angetts i texten, men citattecken saknas. Detta stycke finns på sidan 3 i manuskriptet i sista delen av kapitel ”3.1 Map Validation”, vilket är i direkt anslutning till ett av de tre stycken som nämnden bedömt som plagiering ovan. Med det nya textstycket inräknat är hela kapitel ”3.1 Map Validation” i ”Background” plagierat. All plagierad text i detta kapitel har samma ursprungskälla.

Allvarlig avvikelse från god forskningssed

Det är endast allvarliga avvikelser från god forskningssed som kan utgöra oredlighet i forskning.

Fabricering och förfalskning är i princip alltid allvarliga avvikelser från god forskningssed.

Plagiering bör i vissa fall inte anses utgöra en allvarlig avvikelse från god forskningssed, till exempel om det är fråga om en mindre förseelse vid ett enstaka tillfälle.⁷

Den sakkunnige anser att plagieringen är begränsad på ett sådant sätt att det inte är fråga om en allvarlig avvikelse från god forskningssed. Hon motiverar detta med att den plagierade texten återfinns i de delar som sammanfattar forskningsfältet och den relaterade forskningen, att för två av styckena anges också källan texten är kopierad från, samt att de plageriade delarna inte relaterar till den data, nya metoder och resultat som manuskriptet presenterar.

██████████ och ██████████ anser liksom den sakkunnige att plagieringen är begränsad på ett sådant sätt att det inte är fråga om en allvarlig avvikelse från god forskningssed. ██████████ anser att plagieringen bör betraktas som en allvarlig avvikelse från god forskningssed eftersom de specifika texterna och avsnitten författats av en och samma person, samt att plagieringen utgör en stor del av den personens bidrag till manuskriptet. ██████████ har inte berört frågan i sitt yttrande.

Nämnden anser att plagieringen är betydande då den består av flera längre stycken som utgör en stor del av specifikt två avsnitt i manuskriptet, ”Related work” och ”Background”. Att det är i dessa avsnitt arbetet introduceras och sätts i sitt sammanhang är enligt nämnden inte en förmildrande omständighet som ska leda till att plagiering bedöms som mindre allvarlig. Det är inte var plagieringen skett som är

⁷ Prop. 2018/19:58, s. 100.

relevant, utan att plagiering skett och omfattningen av den. Vidare har tre olika källor plagierats, en källa för varje plagierat stycke. I två fall har en referens till källtexten angetts i anslutning till den plagierade texten, men i ett fall har den plagierade artikeln inte alls refererats i manuskriptet. Nämnden anser sammanfattningsvis att det inte är fråga om en mindre förseelse utan om en allvarlig avvikelse från god forskningssed.

Uppsåt eller grov oaktsamhet

Sedan den 1 januari 2020 är forskarens ansvar att följa god forskningssed i sin forskning författningsreglerat enligt 4 §. Hur långtgående ett sådant ansvar kan eller ska vara måste prövas och bedömas i varje enskilt fall.

Enligt 2 § i lagen krävs att den allvarliga avvikelsen från god forskningssed begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet för att det ska vara fråga om oredlighet i forskning.

Uppsåt innebär att forskaren ska ha förstått vad han eller hon har gjort medan oaktsamhet innebär att forskaren i vart fall borde ha förstått detta.

Grov oaktsamhet kräver att agerandet framstår som särskilt allvarligt eller klandervärt. Förbiseenden, slarv eller missförstånd bör som regel inte betraktas som grov oaktsamhet enligt förarbetena.⁸

Enligt internationella riktlinjer^{9,10} gäller att alla parter i ett samarbete ska ta ansvar för forskningens integritet. Det anges även att alla författare har fullt ansvar för publikationens innehåll om inte annat anges. Den svenska lagen bygger på denna internationella reglering.

Nämndens utgångspunkt mot bakgrund av ovan är att samtliga författare har fullt ansvar för ett manuskript om inte annat anges. Forskarna i det aktuella ärendet har beskrivit att projektet är tvärvetenskapligt och att de två forskargrupperna har olika kompetensområden där gruppen på Linköpings universitet, [REDACTED] och [REDACTED] jobbar med vetenskaplig visualisering medan [REDACTED] och [REDACTED] vid Stockholms universitet jobbar med strukturbologi. Samtliga forskare, [REDACTED] undantagen, har anfört att ansvarsfördelningen i projektet och vid författandet av artikeln har varit tydlig och att det är [REDACTED] som ansvarat för avsnitten som plagieringen finns i. [REDACTED] har anfört att han inte fått se den version som skickades in till tidskriften.

Av den korrespondens nämnden fått del av i ärendet framgår att det är [REDACTED] som skrivit de två avsnitt som plagieringen finns i. Det framgår också att slutversionen varit tillgänglig för honom och att han varit medveten om att manuskriptet skickades in.

⁸ Prop. 2018/19:58, s. 50-51, 100.

⁹ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, 2023 kap. 2.6.

¹⁰ Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly work in Medical Journals. Updated May 2022, International Committee of Medical Journal Editors. <http://www.icmje.org/recommendations>.

Nämnden anser därför inte att hans invändning att han inte fått se slutversionen är trovärdig. Med hänsyn till [REDACTED] erfarenhet som forskare förväntas han ha haft kunskap om att han inte får använda andras texter i en text utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan. Sammanfattningsvis anser nämnden därför att han agerat grovt oaktsamt.

[REDACTED] och [REDACTED] anger att de har annan vetenskaplig kompetens än [REDACTED] och att de därför litat på honom och att den text han skrivit var korrekt. Nämnden anser att de var och en agerat oaktsamt när de inte fäst större uppmärksamhet vid den text som författats av [REDACTED] och som inkluderats i deras gemensamma manuskript, men att de inte agerat grovt oaktsamt.

[REDACTED] var doktorand i [REDACTED] forskargrupp. Han disputerade i maj 2022 och hade nyligen avslutat sin anställning när manuskriptet skickades till tidskriften. Nämnden anser att även [REDACTED] agerat oaktsamt när han inte fäst större uppmärksamhet vid den text som författats av [REDACTED] och som inkluderats i deras gemensamma manuskript, men att han inte agerat grovt oaktsamt.

Sammanfattning av beslutet

Sammanfattningsvis finner nämnden att [REDACTED] gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. [REDACTED] och [REDACTED] har inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Magnus Eklund. I den slutliga handläggningen har även kanslichefen Karin Nylén deltagit.

Thomas Bull
Ordförande

Magnus Eklund
Handläggare